אם נתקלתם בבעיות תצוגה לחצו כאן לעמ'יה בדפדפן

עצמאות

את המילה **עצמאות** חידש על פי עדותו איתמר בן אב"י, כנראה בראשית המאה העשרים. וכך הוא כותב בספרו האוטוביוגרפי "עם שחר עצמאותנו": "הנה רואה אני בדמיוני את 'אחרית הימים'... הנה נקבצים ובאים אחינו מכל פזורהם לארץ האבות... הנה שולח לפנינו אלהי אבותינו את הרצון והעוז להקים על יסודם את העצמאות העברית בכל תפארתה".

בלשון חכמים רגילות צורות דוגמת 'עצמו', 'עצמי', וכן הצירופים 'ברשות עצמו', 'לעצמי', 'בעצמי' וכיוצא בהם. צורות וצירופים אלו משמשים בין השאר להדגיש שעושה הפעולה מבצע אותה בכוחו, לבדו, ללא עזרת אחרים, נראה ששימושי לשון אלו הי'ו ההשראה לחידושו של בן אב"י – עצמאות.

מדור מיוחד באתר לכבוד יום העצמאות

שכול

המושג הקשה והטעון **שכול** שזור בדברי ימיה של מדינת ישראל, ואנו נשאלים לעיתים על משמעותה המדויקת של מילה זו.

עיון בתנ"ך מעלה שהשורש שכ"ל משמש בכמה הקשרים – מהם המעידים על מובן מצומצם יותר מן המובן הרווח היום, ומהם המעידים על מובן רחב יותר.

בעברית החדשה חל צמצום במובן המילים שִׁכּוּל ושִׁכּוֹל, והן משמשות בעיקר בקשר למוות במסגרת הצבא. שימוש זה עולה בקנה אחד עם שימושים מקראיים הקושרים בין מלחמה לשכול – דוגמת דבריו של שמואל הנביא לאגג מלך עמלק לפני שהרגו: "כַּאֲשֶׁר שִׁכְּלָה נָשִׁים חַרְבֶּךָ כֵּן תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמֶּךָ" (שמואל א טו, לג).

מדור באתר לציון יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה

מילון עברי לימי קורונה

אספנו מבחר מילים ומונחים המלווים את חיינו בתקופת המגפה והוספנו להם הגדרות קצרות.

החלופה העברית למילה היגיינה היא **גֻּהוּת** – מכלול הפעולות לשמירה על כללי הניקיון במטרה למנוע התפשטות של מחלות. המילה חודשה בעקבות המילה גֻּהָה והפועל גֻּהָה שבמקרא, שמקובל לפרשם ר"פו: "הוא לא יוכל לִרְפֹּא לָכֶם וְלֹא יִגְהֶה מִכֶּם מָזוֹר" (הושע ה, יג).

עוד תוכלו לברר בעזרת המילון מה ההבדל בין סגר להסגר, איך אומרים "פנדמיה" בעברית, מה זה "אקספוננציאלי" ואיך אומרים את זה בעברית.

עוד במילון העברי לימי קורונה

כתבה באתר ynet

חידון חקלאות עברית

תקומת ישראל בארצו קשורה קשר עז בשיבה אל עבודת האדמה, החל בעלייה הראשונה והקמת המושבות ואחר כך בייסוד הקיבוצים והמושבים החקלאיים.

אתם מוזמנים לענות על החידון שלנו כדי להרחיב את ידיעותיכם באוצר המילים העשיר שעמד לרשות החקלאים העבריים מן התנ"ך ומספרות חז"ל. רבות מן המילים העתיקות שבו לשדות בחקלאות העברית החדשה.

מתאבן לקראת החידון: המילה **חַקְלָאוּת** מקורה במילה הארמית חַקְל (=שדה). בארמית של התלמוד חקְלֵי או חקְלָאי הוא 'איש שדה', ומכאן גם השם המופשט חקלאות. הכנסת המילה לעברית מיוחסת לדוד ילין.

חידון חקלאות עברית

ממדינה למדינה

המילה **מדינה** היא מן השורש ד"ן, והוא מעיד על מהותה: אזור שיפוט, מקום שחלה בו מערכת חוקים. במקרא 'מדינה' היא מחוז, חלק של ישות שלטונית כוללת. במגילת אסתר מסופר שאחשוורוש מלך על "שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמְאָה מְדִינָה" ושלח ספרים "אֶל כָּל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ".

בספרות חז"ל וגם בחיבורים מימי הביניים המילה 'מדינה' משמשת לישויות גאוגרפיות מגוונות – עיר, מחוז, ארץ.

בעברית החדשה התקבע השימוש במילה במשמעות המוכרת לנו היום: ארץ בעלת שלטון מרכזי עצמאי, ובהקשרים מסוימים גם חבל ארץ בעל שלטון מקומי־עצמאי המשתייך לשלטון מרכזי רחב יותר.

עוד על גלגולי המילה 'מדינה' מן המקרא ועד ימינו

מכתב מבית המעצר בעתלית

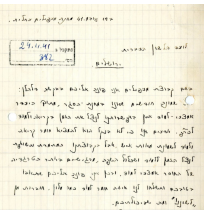

לזכרו של שאול־ליב וירצברגר, אשר נפל ביום ג' בסיון תש"ח

בארכיון שלנו נמצא מכתבו של שאול־ליב וירצברגר ז"ל. הוא עלה לארץ בשנת 1941 באוניית מעפילים ונכלא במחנה המעצר בעתלית. "זה שמונה חודשים שאנו במחנות הסגר", כתב שאול בשמו ובשם חבריו לוועד הלשון העברית. קבוצת המעפילים ביקשה לנצל את זמן השהייה במעצר כדי ללמוד ולשכלל את הלשון, אך חומר לימוד לא היה בנמצא. "אני פונה אליכם", ביקש שאול, "שתאבו בטובכם ותשלחו לנו איזה חומר למוד כמו מלון, חוברות מן 'לשוננו' ומה שביכולתכם".

במלחמת העצמאות שירת בפלמ"ח בחטיבת הנגב בדרגת מפקד כיתה. הוא נפל בקרב הקשה על כיבוש משטרת עיראק־סוידאן שבדרום הארץ (כיום מצודת יואב) והוא בן 28.

לקטע המלא ולמידע על שאול־ליב וירצברגר באתר יזכור

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

להסרה מרשימת התפוצה לחצו כאן | ניהול הרשמות | תמיכה באקדמיה
האקדמיה ללשון העברית, קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ת"ד 90004, ירושלים 9190401